

FRANTIŠEK GELLNER

PO NÁS AŽ PŘIJDE POTOPA

1901

TO JE TEĎ CELÁ MOUDROST MOJE

To je teď celá moudrost moje:
Milovat hlučnou vřavu boje,
za nocí vnikat do snů žen
a trochu býti zadlužen,
pískat si, jak mu zobák narost',
vínem si plašit s čela starost,
svůj život rychle utratit,
nic nezískat, nic neztratit.

PERSPEKTIVA

Má milá rozmilá, neplakej!
Život už není jinakej.

Dnes budme ještě veselí
na naší bílé posteli!

Zejtra, co zejtra? Kdožpak ví.
Zejtra si lehne do rakví.

POZDRAV RODNÉMU KRAJI

Den slunce je a vůně plný.
Oslněn kráčí krásou dne.
Obilím táhnou dlouhé vlny
po lánech půdy úrodné.

Můj rodný kraj! Chci v duši vtěsnat
požitek turisty a dost.
Vzpomínat hnusno. Dobře je snad,
že k srdci mému nepřirost.

Láskou jej nezdravím, leč smíchem. –
Mně vstříc po žluté silnici
jde měšťák s naduřelým břichem
se svojí tlustou samicí.

Dost možná: Zde se narodili
a žili v tupém štěstí svém.
Několik bytů zalidnili
života schopným potomstvem.

A až kdys naplní svá léta,
pak spát zde budou v pokoji
a ještě vděčně ten kout světa
svou vlastní mrchou pohnojí.

RADOSTI ŽIVOTA

(1903)

I.

A nastává mi, tuším, vážná jízda.
Před sebou samým v dálku utíkám.
Mé srdce, to si bezstarostně hvízdá,
a rozum ptá se nudně kudy kam.

Bud sbohem, podunajská metropole,
ulice křivé, jež jste patřily
na mne, jak ztrácím klobouky a hole
za tmy se domů klátě opilý.

Na Prater jistě stěží zapomenu,
kde hýřival jsem často za noci.
Za večeri tam koupí člověk ženu
s nádvkem venerických nemocí.

Hotely vždycky budou žít v mé touze
s portýry zdvořilými u vrátek,
s pokoji pro dva s jedním ložem pouze
a s legiony drobných zvířátek.

Na policii budu myslet v světě,
jíž osoba má spáti nedala,
která v mém opuštěném kabinetě
spisy a třaskaviny hledala.

A s chiantany se těžce loučit budu,
v nichž večer chudý sbor své písně pěl,
i s kavárnami. Mám tak rád jich nudu.
Dvě mladá léta jsem v nich prodřepěl.

Videaň, v květnu 1901.

XVII

Což, páni spisovatelé,
Vašeho nejsem druhu.
Proto jsem stál tak nesměle
ve Vašem ctěném kruhu.

Vy jste – jak řek' bych – takoví –
no – – – uhlazení páni.
Já rostl bez vší výchovy
v pračkách a snižování.

Do intimity Vašich sfér
nevnikal pokřik luzy.
Já bouřlivý byl debatér
anarchistických schůzí.

Do Vašich snů se dívaly
horoucně krásné dámy.
A já jsem student zhýralý
a ztrhaly mě flámy.

Ne, nikdy jsem se nedostal
v společnost slušnou dámskou. –
Snad že jsem o to málo stál. –
Má láska byla krámskou.

Má řeč je hrubá jak můj smích
a jako moji známí.
A alkohol (to myslil bych!)
jemnosti nepřidá mi.

Vím, z francouzských co románů
lze vyčíst elegance.
Však čert ví, kdy se dostanu
francouzské ku čítance.

1902

XVIII

Už se mi k smrti protiví
ve svých citech se nimrat.
Už se mi k smrti protiví
bolestí svou se šimrat.

Nejlépe bylo by přetrhnout
všechna pouta a svazky,
minulost svoji zavrhnout,
zřici se poslední lásky,

cynickým smíchem zabušit
v marnou ješitnost svoji,
stesk svého srdce přehlušit
bouřemi, bídou a boji.

Nejlépe bylo by vzdálit se
a nikdy se nenavrátit,

svým bližním a nejbližším ztratit se
a sám sobě se ztratit.

1902

XX

Konečně je to možná věc,
že ještě něčím budu.
Do Afriky se vypravím
dobývat zlatou rudu.

A nebude-li ze mne nic,
co tulák bez profese
budu se s šelmami o závod
prohánět po pralese.

Za ženu vezmu si gorilu.
Myslím, že shodneme se.
Má srdce divoké jako já
a též je bez konfese.

XXI

Nečekám nic od reforem,
nových zásad, nových norem,
miluju jen kladivo,
které bije na zdivo,
na zvětralé zdivo.

Svět, jak byl, vždy bude stejný,
život stejně beznadějný,
lze jen tíž kladiva
udeřiti do zdiva,
do starého zdiva.

Nad mou hlavou rudý prapor
hlásá pouze zmar a zápor,
hlásá ránu kladiva,
která padne do zdiva,
do starého zdiva.

OBRAZ PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY A RUSKÉ REVOLUCE VE SVĚTOVÉ A NAŠÍ LITERATUŘE

/Znát termíny militarismus, antimilitarismus, pacifismus .../
/Ze starší svět. literatury si připomenme např. protiválečné prózy a román
Vojna a mír L.N.Tolstého a svérázného amerického povídkáře Ambrose
Bierce (embrouz bírs/, ústastníka a ostrého kritika občanské války Severu
proti Jihu./

Z 1. světové války tematicky vypovídají např. tato díla :
román E.Hemingwaye Sbohem, armádo ;
r. Němce Ericha Marii Remarque /remark/ Na západní frontě klid ;
novela Francouze Romaina Rollanda /romén rolán/ Petr a Lucie
/Rolland byl spolu se svými krajany Henrim ~~XXXXXXXXXX~~ Barbussem
/ánri barbís/, Anatolem Francem /fráns/ a Georgesem Duhamelem
/žorž dyhamel/, Anglišanem Herbertem Georgem Wellsem a Němcem
Stefanem Zweigem /cvajg/ členem původně franc., posléze mezinárodním
hnutí pacifistických intelektuálů Clarté (zal.1919)./ ;
r. Američana Daltona Trumba /dóltm trambou/ Johnny si vzal pušku
(v době tzv.mccarthysmu diskriminovaný hollywoodský scénárista a
spisovatel líčí příběh vojáka, jenž leží v lazaretu a postupně
zjišťuje, že mu byly amputovány obě ruce i nohy !).

/S 1. světovou válkou je úzce spjata rovněž tvorba expresionistů (viz výše!) a dadaistů (viz níže!).

Těžištěm české tvorby, reagující na 1. svět. válku, jsou samozřejmě Haškovy
Osudy dobrého vojáka Svejka za světové války : živý styl, míšení spisov-
né češtiny s češtinou obecnou (včetně vulgarismů), s argotem, vojenským
slangem, zkomolenou němčinou... Užití ironie, parodie, hyperboly atd.
Kontroverzní (=sporná) je postava hlavního "hrdiny" : jde o skutečného
slaboduchého blba, na blba si hrajícího protřelého lidového filutu, nebo
geniálního dadaistu ?

Z dalších autorů lze uvést např. F.Šrámka, Karla Poláčka, Karla Konráda
(Rozchod!), V.Vančuru (Pole, orná a válečná), Jana Weisse (přízračně
expresionistické válečné prózy Barák smrti, Bláznivý regiment aj.),
Richarda Weinera (Lítice) a představitele legionářské literatury
(viz níže!).

Obraz válečného násilí nacházíme i v dílech, beletristicky zachycujících
ruskou říjnovou revoluci a po ní následující občanskou válku v celé její
složitosti a absurditě. Skvělý je Tichý Don nositele Nobelovy ceny Mi-
chaila Solochova, povídkový soubor Rudá jízda Isaaka Babela, román Bílá,
garda Michaila Bulgakova, novela Jedenačtyřicátý Borise Lavrenovax a pró-
zy Borise Pilňaka, Artoma Vesjolého a Andreje Platonova. V poslední době
zpracoval revoluční tematiku současný prozaik Jurij Trifonov v románě
Starý muž, kde řeší věčnou ~~xxxxx~~ problematiku fanatismu, prospěchářství,
osobní zodpovědnosti a angažovanosti.

/Byla to m.j. tradice revolučních idejí v Evropě, která způsobila, že
s ruskou revolucí a leninsko-stalinským SSSR sympatizovala - alespon
načas - řada levicově orientovaných západoevropských autorů té doby a
následujících desetiletí./

SVĚTOVÁ LITERATURA OD ZAČÁTKU DO 20. LET NAŠEHO STOLETÍ

20.století s sebou přináší bouřlivý rozvoj vědy a techniky, zdokonalení dopravní a komunikační sítě --> záplavu informací, zrychlení životního tempa, vyhocení ekonom./společ./politic. rozporů (--> sociální nepokoj, dvě ~~války~~ "světové" války, fašismus, komunismus, hospodářské krize, problematika tzv. "třetího světa"). Složitý vývoj společnosti přispívá ke skepticismu (=pochybovačnosti, nedůvěřivosti) umělců ~~zavaz~~ uznávaným hodnotám--> řada autorů se snaží dobrat se hodnot nových, nezprofanovaných (=nezneuctěných, neznesvěcených); jiní si budují ~~vlastní~~ umělé vnitřní světy ~~vlastní~~ vlastní fantazie, do nichž unikají před náporom všední skutečnosti. ~~Zatímco~~ Zatímco dozívají moderní směry 90. let minulého století (viz výše!), vznikají nové umělecké směry, označované jako ~~xxx~~ avantgardní (avantgarda = předvoj) či jako modernismy (zkráceně -ismy) 20.století : futurismus, kubismus, expresionismus, dadaismus, surrealismus, u nás navíc vitalismus a poetismus x(vše viz níže !). "Skatulkování" jednotlivých autorů/děl je čím dál obtížnější, řada z nich je zcela nezařaditelná ; stále více se uplatňuje autorský subjekt, svéráznost, originalita i žánrová pestrost v próze i poezii (= trend, který později vyústí v "postmodernistický" guláš poslední třetiny našeho století).

^{převážně} Často se hovoří o ~~xxx~~ "vzpouře -ismů" : jejich program je ^{ovšem} ~~záporný~~ záporný, ~~ničitelský~~ ničitelský, vedoucí nikoli k novému pevnému řádu, nýbrž k stále většímu chaosu a roztráštěnosti. Dobrým příkladem je v hudbě polyfonie až složitá kakofonie (=nelibozvukost), typická pro moderní skladatele 20.století. / (z latin. civilis = občanský)

● V prvním dvacetiletí našeho století rozkvět tzv. C I V I L I S M U - pod vlivem Američana Walta Whitmana ~~xxx~~ /vólt vitmen/ a Belgičana Émila Verhaerena (emil frhérn/ oslava všedních věcí, přírody, ale i lidské práce a družnosti (kolektivismus !), demokracie, civilizace jako takové. Opěvována krása moderní průmyslové civilizace (ekologická problematika dosud prakticky neznáma !); vyjadřován obdiv k vědecko-technickému rozvoji, technickým vynálezům (elektřina, dopravní prostředky včetně vzdušných, ~~rušný~~ život velkoměsta...). Rozvoj kinematografie (Chaplin).

/Na civilismus ~~xxx~~ začátku století navazuje specificky český meziválečný směr - vitalismus - viz níže !/

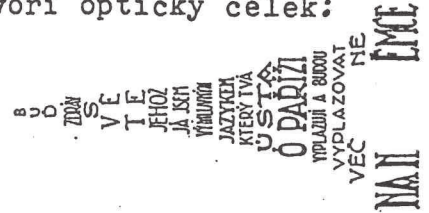
● S civilismem souvisí F U T U R I S M U S (z lat. futurus = budoucí), považovaný za ~~xxx~~ mezni (zápornou) reakci na symbolismus a dekadenci a někdy i za východisko dalších -ismů 20.století.

Vznikl v Itálii (1909 Futuristický manifest F.T.Marinettiho); víceméně anarchistická, živelná vzpouřa proti dosavadním tradicím/konvencím v umění i samotném životě ; obdiv k technické(strojové)civilizaci, fascinace rychlým pohybem, a tedy i dynamičností moderního života ; (pod vlivem německého filosofa Friedricha Nietzscheho /frídrieh nýče/) kult indiv.síly, zneužitý později německým fašismem. Těžiště futurismu ve výtvarném umění a v poezii. V některých postupech (chaotická, často nesrozumitelná forma-např.báseň sestavované z navzájem logicky nesouvisejících, "osvobozených" slov či pouhých hlásek) předjali futuristé dadaisty. Dva hlavní proudy : radikálnější italský f. (sympatizující s fašismem a militarismem, neboť v opěvované válce viděl jakousi "ozistnou lázen", která zničí starou, přežilou evropskou kulturu) a sovětský kubofuturismus (= "křížec" kubismu a f., sympatizující pro změnu s revolucí: např. Majakovskij, Chlebnikov aj.).

● K U B I S M U S (z lat. cubus = kostka, krychle). Jakýsi vývojový mezistupeň mezi futurismem a dalšími -ismy. Především ve výtvarném umění (Picasso, Braque) : pohled na skutečnost z více stran/úhlů zároveň (ve snaze postihnout ne její vnější vzhled, ale její podstatu) --> rozklad skutečnosti na geometrické útvary (základem krychle). Podobně v poezii : Apollinaire (viz níže!), Max Jacob aj. : zachycení skutečnosti v různých xaso-

vých i místních rovinách zároveň, t.j. v celé její složitosti.

Poezie velkého franc. básníka Guillaume Apollinaira /gijom apolinér/ je nesena obdivem k moderní technické civilizaci a nadšením z krásy všedního dne. A. je m.j. autorem básně Pásmo (odtud termín básen-pásmo či pouze pásmo = delší básnická skladba, vybudovaná na principu bleskových asociací, t.j. volně sdružených představ/obrazů, které jsou za sebou řazeny nahodile, bez logické souvislosti; tím vytvářena překvapivá, nekonvenční spojení představ/obrazů) ; A. rovněž oživil umění kaligramu, kde text je řetězí předkládán ve výtvarně působivém grafickém záznamu, jenž s ním tvoří optický celek:

Apollinaire zemřel na následky zranění, které utrpěl na frontě 1. světové války. Nebyl ostatně jediným umělcem, který se stal obětí války, jež znamenala pro mnoho dalších, přeživších intelektuálů veliké zklamání ze společenského vývoje či dokonce definitivní ztrátu iluzí o civilizovaném lidstvu jako takovém.

/Obraz války v naší i světové literatuře - viz níže !/

1. světová válka sehrála klíčovou úlohu i při zrodu dadaismu (viz níže !) a při formování expresionismu.

EXPRESIONISMUS (z lat. expressio = výraz) - výtvarný, literární a divadelní směr, vzniklý v Německu (zde ~~1910-1920~~ 2. desetiletí 20. století = "expresionistické desetiletí") a kladoucí důraz na nazírání, prožívání skutečnosti zevnitř sebe sama : e. neusiluje o popisné zobrazení vnější stránky skutečnosti (jako např. naturalismus či impresionismus, proti nimž vystupuje). nýbrž o zachycení její vnitřní podstaty přímým vyjádřením citu/pocitu, t.j. prostřednictvím odrazu této skutečnosti v lidské mysli = (nerozumovým) ponorem do skutečnosti.

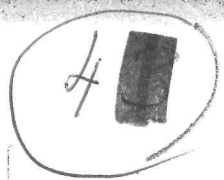
U expresionistů vědomí společenské krize a pochybnosti o tom, zda cestou tzv. ~~technického~~ pokroku (rozuměj : technického) lze dojít "šťastně", vedou k pesimismu až k pocitům zoufalství a úzkosti (rozklad jedince v rozkládající se společnosti !), k zaměření na abnormální, vyšší nutté stavy mysli. --> Ve výtvarném umění (předchůdci V. van Gogh, P. Gauguin, E. Munch ; expresionisté E. Nolde, O. Kokoschka, Ch. Soutine, G. Rouault, fauvisté, karikaturista G. Grosz) - v částečné návaznosti na manýrismus a baroko - až drastická dramatická a dynamická, křehovitost, ostré kontrasty, tvarové deformace, křiklavá barevnost, drsné/pochmurné náměty V literatuře (např. prozaik Alfred Döblin či básník Gottfried Benn) obdobně ; často až smrt předstev/obrazů, vybuchujících jako bomby.

Dodnes vysoce ceněné expresion. filmy - hl. horrory a utopické fantazie.

/Někteří expresionisté snili o změně světa a nastolení nového lidství v duchu kosmopolitního, resp. kosmického bratrství, vlády Ěucha na Zemi, utopické "diktatury lásky". Rada německých e. padla v 1. světové válce ; nacisté je pronásledovali, neboť z hlediska svých "klasických" estetických ideálů (srv. komunistická estetika !) je hodnotili jako "zvrhlé"./

V české literatuře se programní expresionismus - podobně jako futurismus a kubismus - neujal (pouze brněnská Literární skupina v čele s Fr. Götzem a Lvem Blatným). V dalším vývoji expresionistické prvky roztroušené, s četnými specifickými odchylkami u Richarda Weinera (náročná experimentální poezie, psychologické prózy), Ladislava Klímy (jeden z nejsobitějších českých prozaiků a filosofů, autor děl šokující formou i obsahem), Jana Weisse (rané fantaskní prózy), Egona Hostovského a katolic. autorů Bohuslava Reynka, Jakuba Demla a Jaroslava Durycha (všichni viz níže !).

(vyjádření silná citovost (expresivita))

DADAISMUS (1916 - cca 1923)

Směr vzniklý r.1916 ve švýcarském Curychu jako revolta mezinárodní skupiny umělců-emigrantů z různých zemí proti válce a soudobé společnosti. Radikální (=rázné a důsledné) odmítnutí veškeré dosavadní kultury a společenských konvencí/tradic.

/Viz např. Duchampova kopie Leonardovy Mony Lisy s přimalovanými kníry a jeho "ready-mades"/redymejdz/ = hotové užitkové předměty (věšák na sušení lahví, záchodová mísa...), vystavené jako umělecká díla !/

Anarchistický ideál absolutní svobody jedince.

Aktivní působení umělce : veřejná vystoupení, recitace, scénky (např. v slavném Cabaret Voltaire v Curychu) - často končily skandálem, hromadnou rvačkou apod.

Provokativní postupy : destrukce jazyka (slova zbavena zátěže významu - pouze náhodné, nesmyslné zvuky). Poezie nesmyslu (=nonsensu) : hravé, spontánní (=bezprostřední), nelogické, nesrozumitelné texty, často připomínající dětské žvatlání (DADA, "slovo, jež vyvádí myšlenky na lov" = m. j. franc. dětský výraz pro hračku - dřevěného koníčka). Popírána jakákoli (t. j. zábavná, výchovná, propag. apod.) funkce poezie. Často tzv. "šibeniční" (= "xerný") humor.

jolifanto bambla ó falli bambla
grossiga m pfa habla horem
égiga goramen
higo bloiko russula huju
hollaka hollala
blago bung (Z "Karavany" H. Balla)

Představitelé dadaismu : v literatuře Tristan Tzara (původem Rumun, zakladatel hnutí a autor jeho programových manifestů), Hans Arp, Hugo Ball aj. ; ve výtvarném umění např. Marcel Duchamp a Kurt Schwitters (autor tzv. asambláží = uměleckých děl na principu kombinace předmětů z nejrůznějších materiálů).

Dadaistická centra : Curych, Berlín, New York ; 1920-cca 1923 Paříž.
(U nás se dadaismus až na spřízněné prvky u Haška a pozdější stopové chlasy neujal.)

Posléze plynulý přechod většiny dadaistů na pozice surrealismu ; u nás vliv na poetismus (obojí viz níže !).

SURREALISMUS (z franc., = "nad-realismus")

Cca 1920 - 30. léta (o jediné dodnes).

Návaznost na dadaismus (z většiny dadaistů se stali surrealisté) : protiválečný, protitraditionalistický a protirozumný postoj, spontánnost (=bezprostřednost) umělecké tvorby, svoboda jedince.

Experimentální postupy : pod vlivem psychoanalytických teorií Sigmunda Freuda a jeho žáka C.G. Junga (klíčová role tzv. libida = pohlavního pudu v lidském životě ; zkoumání nevědomí, často prostřednictvím snů ...).

Snaha vyjádřit myšlenku psychickým automatismem : tvůrčí metoda automatického textu (= rychlý zápis volného toku spontánních představ/myšlenek s vyloučením rozumové, logické kontroly). Využíván prvek náhody, iracionality, pudovosti, volného spojování představ (asociace).

Obdiv k literárním předchůdcům, kteří kladli důraz na vypjatý individualismus, protispoloženskou revoltu, citovost a uvolněnou fantazii - t. j. především k romantikům a "prokletým" básníkům (mnozí autoři surrealisty znovuobjevení a zpopularizováni !).

Důležitým prvkem surrealismu byl sociálně revoluční postoj (protináběženský, protifašistický ; řada surrealistů alespon načas sympatizovala s komunistickým hnutím).

Představitelé : v literatuře Francouzi André Breton (vůdčí osobnost a autor dvou manifestů), Philippe Soupault /filip supólt/, Paul Eluard /pól eljáar/, Louis Aragon /lui aragon/, Robert Desnos /robér de(s)no/ ; z mladší generace Jacques Prévert (žak prevér), Raymond Queneau /remón kenó/ aj. ;
ve filmu Španěl Luis Buñuel ; ve výtvar. umění Salvador Dalí, Max Ernst, Joan Miró aj. aj.

U nás surrealismus až v 30. letech, navazuje na poetismus (o něm viz níže!) ; především V. Nezval, K. Biebl, teoretik K. Teige, psychoanalytik Bohuslav Brouk, výtvarní umělci Josef Sírma, Jindřich Styrský, Toyen (=Marie Čermínová) aj.

Oživení surrealistických tendencí :

2. vlna surr. za války a po ní (do r. 1948) - skupina Ra ;

3. vlna surr. v 60. letech - teoretik Vrat. Effenberger, malíř M. Medek aj.

V 20. letech nebyvalý rozkvět experimentální psychologické prózy (rovněž pod vlivem Freudových teorií).

Pro další literární vývoj klíčové dílo Françoise Marcela Prousta /marcel prúst/ ~~kyklus~~ (románový cyklus Hledání ztraceného času) a Ira Jamese Joyce /džejms džojs/ (román Odyseus) - ~~stenářsky~~ znameně náročně náročná próza, v níž dochází k destrukci příběhu/tradixní dějové linie ; vypravěč formou tzv. vnitřního monologu zobrazuje skutečnost jako souvislý proud subjektivních zážitků, dojmů, vzpomínek, myšlenek a představ (užívá se též termín "proud vědomí"). ^{z zaměření}

Z dalších autorů tohoto období jmenujme alespoň Angličanku Virginii Woolfovou /vulfová/, vycházející z impresionismu, Němce Thomase Manna (v románech Buddenbrookovi, Kouzelný vrch a Doktor Faustus zachycuje rozklad měštanské společnosti a nástup fašismu) a Rakušany Roberta Musila a ~~Herbta~~ (v 30. letech) Hermannu Brocha. Společenské konvence a tabu v oblasti sexu se ve svých románech a povídkách snaží rozmetat Angličan David Herbert Lawrence /dejvid herbrt lorens/ a (v 30. letech) Američan Henry Miller.

V 2. a 3. desetiletí našeho století tvoří v Praze německý Žid Franz Kafka, jenž ve svých (většinou až posmrtně vydaných) dílech (romány Proces, Zámek ; povídky) líší bezútěšnou situaci osamoceneného jedince, vydaného napospas nepochopitelné, iracionální společenské mašinérii. "Hrdinou" je téměř anonymní typ bezvýznamného "úředníka", ~~xlověk-xíslu~~, pohybující se v temném, nepřátelském, časově i místně neurčitém prostředí a nakonec odsouzený za jakési nespáchané provinění bez možnosti odvolání (úředník Josef K. v Procesu, zeměměřič K. v Zámku). V novele Proměna je hlavní "hrdina" Řehoř Samsa, proměnivší se ~~znichonic~~ v obludný hmyz, posluhovákou vymeten jako nepotřebné "smetí" z domu. Působivým ztvárněním pocitu odcizení jedince společnosti a motivem iracionální byrokratické mašinérie moderního státu (+ motiv člověka "vlastněného" státem) se Kafka stal ~~xxxx~~ možná nejvlivnějším autorem 20. století - vychází z něho m. j. existencialismus, franc. nový román, absurdní drama aj. (vše viz níže !).

/Atmosféra tehdejší Prahy - zejména Starého Města a židovského ghetta - inspirovala řadu Kafkových současníků - německých židovských autorů, tzv. "pražských Němců", z nichž si jmenujme alespoň Maxe Broda, Franze Werfela, Gustava Meyrinka, Johannese Urzidila, Lea Perutze a E. E. Kische. V této souvislosti třeba podotknout, že význam židovských autorů v literatuře 20. století vůbec je značný - srv. např. pováleční američtí prozaici !/

V USA je celá generace spisovatelů rozřarována jak válečným otřesem, tak svou neschopností zakotvit v poválečné společnosti (v níž se na společ. špičku dostala nová buržoazie, zbohatlá na válečných dodávkách, kurném trhu apod.) --> pocit životní pasivity, sterility, "impotence" - tzv. "ztracená generace" (lost generation). Patří k ní především nositel Nobelovy ceny Ernest Hemingway /érnyst hemingvej/, ~~xlspolutvůrce~~ tzv. "drsné školy", charakteristické hutným, věcným, prostým, "objektivním" stylem pod vlivem naturalismu ~~xx~~ (u Hemingwaye též vliv osobních zážitků a celoživotní novinářské praxe), autor slavných povídek (Sněhy na Kilimandžáru aj.), ~~x~~ románů (Sbohem, armádo ; Komu zvoní hrana) a novely Starzec a moře. Neméně významný je ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ Hemingwayův přítel a v mnohém směru protichůdce, jemně nostalgický kritik ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ - a zároveň obět - "amerického snu", "požitkářský vychutnávač společnosti, kterou sotvakdo z jeho předchůdců tolik opovrhoval", Francis Scott Fitzgerald (frensis skot fidžerld/ : v řadě povídek a několika románech (např. Velký Gatsby) podal portrét hektického (=až chorobně vzrušeného) "jazzového věku", plného životních ztroskotání a nenávratně se rozplýnuvších snů a romancí.

/Joyce, Hemingway, Fitzgerald, Miller a d. v 20. letech žili v Paříži, kde spolu s dalšími umělci z různých zemí světa spoluvytvářeli velice živou atmosféru proslulé internacionální bohémy./